

Българите в Северното Причерноморие

ИЗСЛЕДВАНИЯ И МАТЕРИАЛИ

ТОМСЕДМИ

ИДЕНТИФИКАЦИЯТА НА "РОДНОТО" ("РОДИНАТА") В ПОЕЗИЯТА НА БЕСАРАБСКИТЕ БЪЛГАРИ

Цветана Георгиева

Темата за родината и родното е основна тема в литературата, възникнала зад пределите на България – в българските общности в чужбина. Защото първата необходимост за развитието на една култура, както и за развитието на отделната личност, е необходимостта от самоидентификация. Родината, родното е основният ценностен пласт на самоидентификация за всеки, който я е напуснал принудително.

Процесът на самоидентификация на личностното и етноса у бесарабските поети е дълъг и своеобразен. Темата за родината, родовото, бащината къща, родителите е актуална за тях през последните три десетилетия в съществуването на бесарабската лирика. За сравнение ще посочим, че в новата българска литература мотивите за "целокупните български земи", за "хубавото", "любимото" отечество се отнасят към друга епоха – звучат най-вече в поезията на късното Възраждане. Положени в друга историческа и етно-психологическа ситуация, обаче, духовните прозрения на бесарабските поети кръжат предимно в полето на теми и мотиви, които се опитват да извършат самоидентификация в посока към българското, родното. Така може да се обясни преобладаването в бесарабската поезия на мотивите: "родна къща", "родина, в нейните физически граници", "двете родини", "прародината и връзките с нея", "родната природа", "рода" – "майката", "дядото", "бащата", "корените". Количествено – публикуваните стихове на бесарабските поети, съдържащи или загатващи тази проблематика – съставляват голяма част от творчеството на отделните автори; а качествено, сред стиховете за родината, почти не се срещат слабохудожествени. Това може да се обясни с приемствеността в разработването на посочената проблематика сред бесарабските поети: темата за родината и родното, в различните варианти, се повтаря в творчеството на поети от три-четири поколения – от Бурлак-Вълканов – до Таня Танасова.

Още заглавията на отделните стихосбирки насочват към мисълта за родната земя, произхода, родословието: първата стихосбирка на Петър Бурлак-Вълканов, излязла с предговор от Андрей Германов, се нарича "Моята южна равнина" (1967). Местоимението "моята" маркира РОДНИЯ КРАЙ на лирическия герой. В стих. "Вярност" П. Бурлак-Вълканов (1973) се обръща към родните предели като към светиня, напомняйки с романтичната си лексика и лекотата на слога поети като Вазов или Пушкин: Край ти мой

южен, // лазурен, // с песни, с поглед суров, // с древни предания дивни, // с майчински зов.

...

В друго стихотворение П. Б.-Вълканов – “Завръщане” (1976) лирическият герой възкликва: ... Мой край, със шепотите на пръстта ... // Мой край, // благословен от слънце // и от дъжд // аз обича и твоята пръст съм носел със // умора. // ... Да знаеш, шом аз зърна родните предели, // през сълзи никнат тия стихове ...

Една от следващите стихосбирки на П. Б.-Вълканов е озаглавена “Корени” и отбелязва предпочитанието на този автор към темата на родословието. (Подобно на него по-късно Владимир Калоянов озаглавява книгата си “Капки от корена”). Темата за КОРЕНА у П. Б.-Вълканов се повтаря като лейтмотив в “Понася ме един далечен спомен ...” (1976); в друг случай, коренът – това е “праядовска хайдушка кръв” (“Каква съдба ли ни покърти ...” (1976).

П. Б.-Вълканов (1982) назовава Родината по различен начин. В “Изповед” лирическият герой “пламва с обич нестинарска”; родината – това са неговата “земля”, “зора”, “Балкана”. Във втората част на същото стихотворение той изповядва “тракиец съм”, а в третата част посочва за своя родина – Бесарабия: ... Там на юг ли // ме чака моето селце Валени ... // Край Прут се люшкат буйно // теменуги. ...

В “Родина” П. Б.-Вълканов (1973) вижда родината като Буджака и Дунав: ... Със сребърните зарани Буджака плиска се // и Дунав ранобуден мята своя бял перчем. ...

Въобще за повечето бесарабски лирици Родината е назована с името БУДЖАК – Буджакските степи. Такова е стихотворението на Нико Стоянов “От ден на ден” (Стоянов, 1983), посветено на “родния Буджак”, както и поемата в девет части “В Буджака” (Стоянов, 1969). А стихотворението “Буджакско море” (Стоянов, 1983) разкрива в импресия Буджакската пролет: ... Вишните стари // в Буджака // цъфнали са сутринта ...

Живописната импресия във вишнево-бяло и вишнево-синьо от горното стихотворение се допълва с идиличната картина на пролетта от стихотворението “Най-много теб!” (Стоянов, 1983):

... В степта Буджакска	в гората –
пролет цъфнало кокиче,	звяр,
рекичката –	в градина –
тя от сърцето ми изтича,	птиче ...

В грацията лирическият герой назовава всички по-ценни неща, скътани в съкровената му същност. Към тях е насочена любовта му: детето и лозята, живота и любимата. На Буджака е посветено и стихотворението на Бурлак-Вълканов “Буджака спи, потънал в звездни тръпки” (1973), както и стихотворението “Край ти мой небесносин ...” (1976):

И под тоя небосвод	ще живее моят род,
на Буджака дивен	моят корен клетвен.

“Край село в Буджака” на Михаил Бъчваров (1986) се разгръща пасторална картина: овчар, който свири на гайда и си тананика хайдушка песен.

Сред тия полета	най-свидни,
ний сме се родили,	най-мили
растели сме тука,	селцата ни бели
играли сме с тебе ...	в буджакските степи.

Докрай ще ни бъдат

Визията “родно ПОЛЕ” се отнася и за друго стихотворение на М. Бъчваров – “Утро над родното село” (1986): зора, мъглица, бързат моми, слънце, цветя, широки зелени поля, кладенци, “стари салкъми клонати”. За отбелязване е, че тук се рисува битова картина – утро над българско село без точно определена топонимия (други бесарабски автори предпочитат да възпяват конкретно родното си село (например с. Кортен – у Г. Барбаров). У същия автор “родното” е наречено още-ЗЕМЯ. Земята е символ за бесарабските лирици, тя е другото име на родното, на родината. Почти всички те – селски чеда – се чувстват изконно свързани със земята, със селскостопанската работа, със сезоните, които променят облик на родния край. Затова М. Бъчваров (1986) нарича земята със свещеното “майка” – тя ги е откърмила, тя ги храни – тях и потомството им: ... Ний сме всички деца на земята, // сучим нейните черни гърди.

Стихотворението “В степта зелена на Буджак ...” на Нико Стоянов (1987) има за мото известните стихове на А. С. Пушкин, посветени на бесарабския край: “Семействата болгары тут живут, // Храня родителские нравы ...”. Освен обръщение към Русия, като към родина – “една зора, ...// едно е и небето синьо”, тук откриваме представа за родното като за родно НЕБЕ. Родното небе за поета е “руското небе”, но все пак ношем: Звездите южни // меко светят // над Бесарабия ... Така БЕСАРАБИЯ е възприемана от поета като особено, българско място в широката руска страна.

Най-често темата за родния Буджак прелива в тема за родното СЕЛЮ. За Петър Бурлак-Вълканов (1976) то е в ... Далечен край. // Буджакско родно село, // облъхнато от мирис на шибой ...

В стихотворенията на Нико Стоянов “Сърцето помни” и “Може би” (1987) “умиращата есен” е носталгичният модус, в който лирическият герой ще си мисли за родния край:

... И макар да съм	аз съм пак в селцето
от него надалече	в тази тъжна вечер. ...

Разбирането за Родината у бесарабските лирици чертае концентрични пространствени кръгове, които се стесняват от територията на Буджака, през Буджакското поле или степ, до селцата, родното село и бащината къща. У Нико Стоянов (1987) родното е БАЩИНАТА КЪЩА, която напусната, умира без живот.

Умират	А бяха къщи
къщичките бели,	звънкогласни,
(а редом -	със здрави корени
пролетта бучи)	в пръстта, сега
и залезите	душите им изгасват
стинат цели	с въздишка тиха
във стъклените им	през нощта.
очи.	Умрелите
Умират	не се завръщат.
също като хора,	Печалната луна
в степта зелена	лъщи.
на Буджак.	Умират
И ето:	бащините къщи,

там и тука -
двора
е станал вече буренак

тъй
както нашите бащи.

По своята поетика стихотворението напомня творбите на Атанас Далчев. Пустите къщи, самотни врати, прозорци, цялата персонификация на къщата води началото си от символизацията на дома като "душа", огнище и общ тонос на семейството, на родовото. У А. Далчев обаче акцентът върху предметното е по-отчетлив, с което се засилва екзистенциалното звучене на проблема. У бесарабския поет сравнението е оголено и конкретно – старите бели къщи умират също както побелелите от старост бащи.

Две от стихотворенията на Димитър Пейчев, поместени в антологията "Цялата болка на Бесарабия" (1996), са посветени на родния Буджак – това са "Нощем в Буджак" и "Звездно". В последното стихотворение зимната нощ в Буджак дава примери за интересни находки в областта на поетическия език на бесарабската поезия. Например сравнението ... дърветата ти – вили // натъкнати в небето ... и олицетворението: ... Уплашено прозорците // безбройни кротко гледат ... // зад вратници затворени // като на старци устни. ...

"Помня" на Д. Пейчев (1996) дава пример за друг тип усещания за родното, домашното; усещания, свързани с вкусови и обонятелни възприятия:

... Помня твоите градини,
изкласили житни ниви,
меден медов слънчоглед,
трънки, млечки и пелини,
гъзум, джигра и ардал ...

Помня колко дъвках аз
под черешите сакъз,
помня златни плодове
в глинените съдове. ...

За повечето бесарабски лирици визията на родната къща е свързана непременно със спомена за РОДИТЕЛИТЕ. Например стихотворението "Отдалеча ли се от майка и баща ..." на П. Б.-Вълканов (1976), както и стихотворението "Болка за родителите" на Г. Барбаров (1987). В "Може би" на Нико Стоянов (1987) "литналото" циганско лято носталгично се асоциира със самотата на изоставената от синовете си МАЙКА: ... сама мама // чака у дома. // Самотата я прегръща - // тъжно стине // нашта къща.

Стихотворения за майката пишат всички бесарабски лирици, без изключение. В повечето случаи те изразяват мъката си по майката, загриженост за крехката ѝ старост, както и връзката между майката, родния край и детството. Такива са стихотворенията "Майките търсят децата си" на П. Б.-Вълканов (1982), "Пееше мама" и "На мама" на М. Бъчваров (1986), "Сякаш мама" (Стойанов, 1976) и "Пет сонета" (Стойанов, 1979) на Н. Стоянов, "Тишината зимна", "Майко ...". В "Топлина" на Г. Барбаров (1987):

... Сърцето ми -
от майка ми изпечен
топъл хляб -

спокойно,
без да бързат,
ядат
ядат годините.

Лирическият герой на М. Бъчварова в "На баща ми" (1986) преживява родовата си принадлежност чрез чувствата към своя БАЩА: ... С очи на светец // и ръце на орач ...

С особена тъжна топлина е наситен спомена у П. Б.-Вълканов – картината на приготвянето на баща му за последния му път – "Нашите стари бащи" (1976), а в "Разговор с татко" (1976) разговор-спомен с любимия баща е след неговата смърт, когато

къщата е безвъзвратно опустяла. С много болка Г. Барбаров се сбoguва с баща си в поемата "In memorian" (1987). В поемата се откроява духовното родство между баща и син – безмилостната логика на живота – смъртта на бащата е начало на ново усещане за същността на живота у лирическият герой.

Стихотворението на Н. Стоянов "На база Росана" (1987) е откровение за чувствата на лирическият герой към баба Росана, заминала си от света, прибирайки със себе си чудните му впечатления от детството:

- ... половината гробища	баба ме вика,
наши са вече -	самичка
често повтаряше баба.	Сякаш със жълто кожухче,
Сутринта пристигнах и чук, че	спряла под млада черничка. ...

Възпявайки родния дом и близките си, бесарабските лирици се движат в рамките на родословието – майка, баща, чичо (у Таня Танасова – "В памет на чичо Герман"), дъщеря, син, любима жена, дядо ("На дядо" – Н. Стоянов). В "Предание" лирическият герой си спомня за своя дядо, който "милей" "оная Стара планина да види" (Бъчваров, 1986). Стихотворението "На Шипка" (Бъчваров, 1986) поетът посвещава на пращяло си Димитър Бондар, "опълченец от Бесарабия".

В "Дълбочина" (Стойанов, 1976) лирическият герой вижда родната си къща като пластична картина, изобразяваща битова сцена, в която са заети неговите родители:

... на прага мама	все тъй
чепка вълна ...	и среща дните
И татко в лозето	и изпраща.

Типично българските етнически реалии на тази картина свидетелстват за дълбоко архаичното самосъзнание на лирическият герой, бликнало спонтанно в перспективата на спомена.

Основно съдържание на спомена за поетите от Бесарабия е ДЕТСТВОТО. За Бурлак-Вълканов то е наречено "далечни извори" (едноименното стихотворение, 1976). За Тодор Стоянов (Т. Стоянов, 1991) "родното" е неговото ПОТЕКЛО. ("Потекло" се нарича III-та част от стихосбирката му "Акварели"). За лирическият герой потеклото (произхода) – това са "дявовата цигулка" (едноименното стихотворение) и подобно на П. Б.-Вълканов – детството ("Из детството") и спомените от село. Поетът предпочита поезията на състоянията, лишени от конкретни реалии. Повечето стихове от цикъла "потекло" напомнят по-скоро размисли за екзистенциалното – живота, човека, ценностите. Те не назовават пряко темата за произхода и родовото, независимо от заглавието на цикъла. Единствено стихотворението "Старата черква" (Т. Стоянов, 1991) е съзвучно с разбирането за потеклото като "род":

... Неиде във смътното минало	Станем трева и листа,
Някому, като на нас,	Ще огласяват пак тази степ
Все тез камбани са кимали ...	Звуците на вечността ...
А пък когато и ние с теб	

Стихотворението отправя към родовото ако възприемем образа на камбаната като символ – на вярата, църквата, вечността. Както е известно, камбаната символизира покорството пред Божието слово и общуването между небето и земята. Тя установява връзката между тях. В стихотворението тя и различните времеви пластове – смътното

“далечно минало” – от което не са останали други реалности, освен вероятно същия божествен глас на камбаната; настоящето, с усещането за мига; и бъдещето, в което единствено камбаната ще събужда спомените в сърцата на поколението.

“Родното” за П. Бурлак-Вълканов, Н. Стоянов и Тая Танасова – това е също родният ЕЗИК:

... Моя родна реч –
моя кръв непреклонна,
моя клетва, тревога и глът ...

“Моя родна реч ...”

(П. Б.-Вълканов, 1973)

Сред сонетите на Н. Стоянов (1979) с Вазовски патос е насител “Матерен език”:
Език предвечен на дедите,
във всяка твоя дума – щрих
сияят, слънчево лъчите,
на мама топлят ме очите
Щастлив съм: първият ми стих
със него закипя в гърдите!

У Т. Танасова езикът е персонифициран чрез метафори, насочващи към слово-птица – стихотворението “Език мой роден” (1994). Той, езикът, я “посреща” пред родната ѝ къща, “звънти” в дядовата дума, “литва нагоре” с песента мама, “уморен” скланя глава на нейното рамо; идва от прадедите и с него тя “лети” към бъдещето.

Темата за ДВЕТЕ РОДИНИ е вариант на темата за “родното” в поезията на неколцина бесарабски поети. Сред тях е Н. Стоянов със сонета си “Сред живота” (1987). “Родини” нарича своето стихотворение и Т. Танасова (1994). Нежното сърце на нейната героиня се заплита в мислите за това, че “кръвната” ѝ родина е далеч, а мястото, в което се е родила, и е по-скъпо. “Двете родини”, мислени като една са финал на сборника “Нежни листа” на Татяна Т.-Тодорова. Лирическата прозаична миниатюра е наречена “Ти си моят блян, ти си моята същност ...”. Това е една сантиментална изповед на поетесата, която си отива от България, която дълбоко е обикнала отечеството на своите деди. Прозаичният откъс носи смисъла на “обяснение в любов” на една дъщеря към своето Отечество, от което е осиновена. Лирическата героиня се идентифицира вече със своето второ Отечество: “... Обичам те не само заради това, че земята ти е богата, че въздуха ти е чист, че цветята ти са прекрасни. А най-вече, защото ти, Българийо, си моята прародина. Така както обичам пустинната Буджакска степ, защото съм се родила там ...”. Дълбоко вълнуващият емоционален изблик на поетесата може да се сравни единствено с прочувственото и патетично Вазово слово “Обичам те, Отечество, мое!”. Радостта на лирическата героиня е радост на човек, който чрез новото си отечество е намерил себе си.

Очевидно темата за Родината като географски граници и природни реални се появява в литературата в определени периоди. Това обикновено са периодите, в които се утвърждава единството на нацията, в които националната литература трябва да се противопостави на заплашващи я отвън интервенции (например стиховете и прозата на Ив. Вазов, посветени на родината). Този похват се среща у поети, чиято поезия не е чужда на “одаичния” патос – те осмислят родината чрез величината и значимостта на пространството ѝ. За бесарабските лирици изясняването на границите на родината е част от изясняването на въпроса “кои сме ние”, т. е. то е част от самоидентификацията с българското. За Н. Стоянов родината е Янтра, Пирин, Буджака “Сред живота”. В друг сонет, на същия автор – “Три сълзи” (Стоянов, 1987), посветен на раздяла с любима жена, авторът назовава географските реални на родината като стеснява границите ѝ в двете

пространства – Буджакът и териториите до Балкана: ... И тогава само ще останат // две гори, две гари, две брези // от Буджака, мила, до Балкана.

Подобни граници на българското определя и стихотворението “От Буджака до България” на Н. Стоянов (Стоянов, 1976). Интересно е, че Н. Стоянов възприема “пространството” на родината именно в тези граници, а не в реалните. Това вероятно се определя от факта на етническата принадлежност на поета – той се идентифицира с българската си принадлежност, а не с държавната. Още повече, че Буджакът е територия, която е попадала последователно в Русия, Румъния, Съветския съюз, а сега се намира на територията на Украйна и Молдова. Повторението на бройното “две”, в стихотворението “Три сълзи” активира смисъла на “двете родини”: едната – родното място, другата – Прародината (Аспарухова България). В друг прочит, бихме казали – целокупната българска земя – Родината – разделена от териториални граници. (Буджакът е продължение на Добруджа, дели ги само Дунава).

В “Родина” (Стоянов, 1983) трите отделни куплета на стихотворението дават цветовете нюанса на българския трибагреник, без родината да е ситуирана топографски:

Далеч е тя, мойта родина,
със светлите бели слънца
над белите наши градини,
над нашите бели слънца.

Ще
пият,
ще
любят,
ще пият
и все
тъй
те
с труд
ще живеят.

Докато зелената диня
разпръсне звездички – зрънца,
ще газим зелената глина –
хлапацци зелени – деца ...

Наесен, под залез рубинов
баща ми ще коли овца –
ще пият червеното вино
родини с червени лица.

И тук, както в едно от по-горе посочените стихотворения на Н. Стоянов, без да е назована родината, реалните на бита са типично български – родният български бит може да бъде навсякъде по света, където човек си остава все пак българин в начина си на съществуване.

Не трябва да отминаваме обаче факта, че авторът на стихотворенията “Сред живота” и “Три сълзи” – Н. Стоянов, в друга своя творба, озаглавена “Една частица от Молдова” (1976) идентифицира родината си с Молдова. Родината – това е “залезът неповторим” и “вишнев облак бял”:

И тоз
над Дунава
порой

и езерата вечно нови
и този люляков прибой –
една частица
от Молдова. ...

С други думи, географските граници на родината, дори в рамките на поезията на един автор, какъвто е Н. Стоянов, не са фиксирани съвсем категорично. У него намираме такива географски маркери – и Дунава, и Молдова, и небето на Русия (в споменатото по-горе стихотворение “В степта зелена на Буджак”), и Пирин, и Аспарухова България – степта на Буджака.

Подобно нещо наблюдаваме и в поезията на друг бесарабски лирик – Г. Барбаров. Стихотворението му “Родина” (1987) явно визира Съветската страна, за което свидетелства мащаба на иносказателно предаденото пространство на родината:

... Родино,	в топлия ръце
ти си така голяма,	на мирната нощ,
че когато на единия край	на другия –
твой	те чистят човки
птиците свиват крила	за да почнат ликуването.
и заспиват	

От друга страна, същият автор, в стихосбирката “Събудена тишина” посвещава своето стихотворение “Молдова” не на нещо друго, а на изясняването на въпроса “що е родина?”, какви са нейните измерения и граници:

Ние синовете ти, стеснихме	Стеснихме разбирането ти
разбирането ти до Буджака,	до родна къща,
до една прадядова степ	до роден покрив,
със щедри есени,	наведен на една страна
със стари гробища,	от тежестта
където спят бащите ни	на слънчевите лъчи,
изорали далечините и времето	от безгрижието на вятъра.
за да бъдем щастливи.	Ние стеснихме
Стеснихме разбирането ти	разбирането ти,
до извор в широкото поле,	Молдова,
даващ почивка и на пътник,	за да ти разберем
и на слънце, и на спомени.	величието!

В същото време Г. Барбаров възпява конкретно и Буджакската степ в стихотворението си “Буджак” (1987), представяйки я като една северна Аркадия.

Налага се изводът, че докато у Н. Стоянов географското пространство на Родината е повече или по-малко размито и че той се стреми в по-голяма степен към идентификация с българското, в поезията на Г. Барбаров се наблюдава характерното за руската култура разбиране за “Голямата родина” – необятната Съветска страна, и за “Малката родина” (“Малая Родина”) – родния край.

Както вече споменахме, на Н. Стоянов не е чуждо разбирането за Буджака като българска територия (1976, “От Буджака до Балкана”).

У нито един от бесарабските поети не се среща така ярко демонстрирана темата Аспарух (България) – Онгъла (Бесарабия), както у Т. Танасова:

От тук е тръгнал Аспарух,
от Онгъла и към Балкана.
От тук. Свидетел е Ялпук,
да ни напомя той останал.
Видяла, знае тази степ -

В стихотворението прозвучава гордост от факта, че лирическият герой е роден в “прародината” на България. Чувства се връзката и приемствеността между двете България – тази на Аспаруховия Онгъл и настоящото пространство на Родината. В стихотворението имплицитно е изказана поетическата мисъл, че живеещите сега там българи всъщност се намират на прабългарските Аспарухови земи и са наследници на животелната прабългарска сила.

Родината, родното, за бесарабските българи болезнено е свързана с темата за българското – “българин да си останеш”. Дълбоко в себе си лирическият герой на Н. Стоянов в стихотворението “Бях, може би ...” (1976) изживява драмата на съмнението относно това, дали не носи вина – вината на своите деди за това, че те са напуснали някога пределите на родната България – за да търсят по-спокоен и мирен живот.

Бях, може би,
проклет отдавна
и оня век,
оня ден,
когато
прадядо ми бавно
повдигна
своя си остен.
Когато тръгна,
заскрибуца,
през буците,
от рът на рът,
с дечища пълната каруца -
печална песен, в дълъг път.

че тук прабългари живели ...
... от тук е тръгнал Аспарух.
Вали. И стъпките му измива.
Но жив е неговият дух,
той в нашите сърца попива.

Проклет бях неговото
име,
ако бях днес
уверен аз,
че щеше
иначе да ме има,
да мога да говоря с вас.
Напуснал
свидните Балкани
не за да търси
лек живот,
а българин да си остане
и да опази
Своя род! ...

Темата за ИСТОРИЯТА е тема за преселението на бесарабските българи. Те нямат памет за българската история, не са я изучавали и за тях тя не носи ценностни наслоявания, които има за българина от метрополията. (В това отношение много показателен е примерът със стихотворението на Н. Стоянов “Фарс, фантазия, фасон ...”), посветено на Ботев, в което се дискредитира сакралната представа на българина за този национален герой на Възраждането ни. Изключение прави в поезията си, до известна степен, П. Б.-Вълканов, който посвещава редица от стихотворенията си на България, като съчетава в тях географските реалии на страната със символите, които те носят в историята ни. Такива са стихотворенията: “Каква съдба ли ни покърти ...”, “Към България”, “История”, “Мадарски конник”, “Малинов звън ...”, “Акrostих”, “Музика”, “Среща с родината на дедите” (Б.-Вълканов, 1976), “Неизпратено писмо до Гео Милев” (Б.-Вълканов, 1982), “В Рилския манастир”, “В. Търново”, “Аспарух край Варна”, “Към Балкана” (Б.-Вълканов, 1973). Следва да се отбележи, че тези стихотворения звучат декларативно, книжно, приповдигнато. Вероятно те са имали своята утвърждаваща функция: създавани през 70-

те години, когато малцина бесарабски българи са имали смелостта да заявят своята културна и етническа принадлежност.

За другите бесарабски поети, освен връзката с прараселението – Онгъла, обитаван от Аспарух – мисълта за историята съществува като спомен за преселението на отделното селище по земите на Северното Причерноморие. Типична илюстрация за историята представлява поемата “Кортен. История” на Г. Барбаров (Барбаров, 1987).

Заедно със стихотворенията “Кортен. Есен, ти” и “Кортен. Зима”, на същия автор, двете разгледани творби оформят впечатлението за цикъл от стихотворения, посветени на родния край. Този цикъл тръгва от миналото – историята на рода и се свързва с настоящето, в което все повече укрепва самочувствието на преселника, победил природата и успял да се закрепни на новата земя. Заедно с това цикълът за Кортен е изпълнен с чувствата на поколението на внуците, което изпитва благодарност към дедите, заради съхранения от тях живот и пази близко до сърцето си спомен за визията за родния край.

Използвана литература:

1. Барбаров, Георги. Събудена тишина. Стихове, Кишинев, 1987.
2. Бурак-Вълканов, Петър. Вярност, Кишинев, 1973.
3. Бурак-Вълканов, Петър. Далечни извори. Кишинев, 1976.
4. Бурак-Вълканов, Петър. Равноденствие. Стихотворения. Кишинев, 1982.
5. Бъчваров, Михаил. На белия свят. Стихотворения. Кишинев, 1986.
6. Калоянов, Владимир. Капки от корена. Кишинев, 1991.
7. Пейчев, Димитър. Стихове. Цялата болка на Бесарабия. Стихове. Сливен, 1996.
8. Стоянов, Нико. Благодаря. Стихове. Поеми. Кишинев, 1979.
9. Стоянов, Нико. Две обичи – една любима. Лирика. Кишинев, 1987.
10. Стоянов, Нико. Здравейте. Стихотворения. Кишинев, 1976.
11. Стоянов, Нико. От болка свята. Стихове. Кишинев, 1983.
12. Стоянов, Тодор. Акварели. Стихове. Кишинев, 1991.
13. Танасова-Тодорова, Татяна. Нежни листа. Болград, 1994.